

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

PENTRU

TREBUINTIELE POPORULUI ROMANU.

Ese in fia-care luna câte una carte. Pretiulu pre unu anu intregu e 1 fl. v. a. — Prenumerantii voru primí cá premia de totu gratis dóue portrete frumóse.

PREOTULU ROMANU.

Diariu basericescu, scolastecu
si literariu.

Ese in 1-a si 16-a a fie-carei
lune. — Pretiulu pre anu
e 4 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. — Pre-
numerantii primescu portrete
frumóse cá premii gratuite.

AMICULU FAMILIEI.

Diariu socialu, beletristicu
si literariu.

Ese in 1/13 si 15/27 a fie-
carei lune. Pretiulu pre anu
e 4 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. — Pre-
numerantii primescu portrete
frumóse cá premii gratuite.

Proprietariu, Redactoru si Editoru :

NICULAE F. NEGRUTIU.

Tóte trei díuariale nóstre — cu cincí, si pentru
abonantii noi cu optu, portrete de premiu costau pre
anu 8 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu 4 fl., pre $\frac{1}{4}$ de anu 2 fl. v. a.

GHERL'A

Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu.

1883.

CARTILE

SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea V.

Maiu.

An. VIII.—1883.

Copilulu de plugariu.

Frundia verde de stejariu!
Io-su copilulu de plugariu.
Boii mei si plugusiorulu,
Tiárin'a mea si ogorulu,
Turmuliti'a mea cea draga,
Nu le-asi dá pe lumea 'ntréga!

Hoi bocutia
Cia dragutia
Cia.

Patru boi incurelati
Totu cu strutiuri) impenati,*
Patru boi cu clopotiele,
Caru si pluguri, totu otiele;
Erba mare, holda verde,
Sare cerbulu nu se vede.

Hoi bocutia
Cia dragutia
Cia.

Deminéti'a pâna 'n diori
Esu cu plugu-'n câmpu cu flori,
Cându e cólea-'n prândiulu mare,
Ciocarli'a cânta 'n sóre,

*) Strutiu = péna, buchetu de flóri.

*Eu pe brasda cu placere
Cântu de dorulu mândrei mele.*

*Hoi bocutia
Cia dragutia
Cia.*

*Mergu pe câmpu si pe carari,
Suna valea de cântari;
Frundi'a dragostea mi-o cânta,
Merl'a dorulu mi-lu descânta,
Pecurariulu dela stâna
Cânta doin'a cea betrana.*

*Hoi bocutia
Cia dragutia
Cia.*

*Sér'a mergu in satu cu dragu,
Mândruli'i'a ascépta 'n pragu,
Si-mi dâ fragi din budâsióre,
Mere dulci d'n sinisióre,
Apoi lun'a scî ce-alérge
Dorulu teneru nóptea 'ntrêga.*

*Hoi bocutia
Cia dragutia
Cia.*

*Io-su copilulu de plugariu,
Crescu in umbra de stejariu
Sielu in frundia la recóre,
Si beu apa din isvóre;
Nu me-ajunge alta giele
Decâtu dorulu mândrei mele!*

*Hoi bocutia
Cia dragutia
Cia.*

Unele lupte a Domnilor romanii

Stefanu celu mare si Michaiu vítzulu.

Aducetî-ve amente de faptele strabuniloru
vostrii, pomenindu-i pe densii; intari-
tî-ve cu sufletulu, cá si voi inisi-ve se
ve faceti mariti in pomenirea urmato-
riloru vostri. Cartea Macaveiloru.

Románii, stramosii nostri, au fostu unu poporu voinicu
si bravu. Acést'a o scie lumea, er' vecinii au sêmtîtu-o
adese-ori. Imperatulu Traianu cându au asediatu prè colonii
sei in acestea locuri, le-a pusu arm'a in mâna si le-a dîsu:
— „lupta!“

Si Romanii au promisú cá 'si voru aperá acestu pa-
mentu încântatoriu, acestu raiu pamentescu.

In tempu de pace lucráu: Brazde lungi si negre aco-
periáu si infrumsetiáu câmpiele. Pe dealuri verdi pasceau
turme de oi d'albe si fiii tieriei traiaiu in fericire si fratie-
tate cá-ci „unirea“ si „dragostea“ nu lipsiáu din mediu-
loculu lorú.

Fie-care Romanu aveá dreptulu seu, erá mosteanu in
tier'a s'a, aparata cu scumpu sangele seu.

Bogatulu ocrotiá pre seracu si seracii benecuventáu pre
bogati.

Acest'a a fostu tempulu fericirei poporului romanu, ce
vine inainte sub numele de: „Dacia fericita.“

In tempu de resboiu, cându vântulu de nópte sufá cu
tarie, candu dușmani selbategi se aruncáu din unghiuri in-
tunecóse si inghetiate spre pamentul romanescu, plugurile
se faceáu arme si peptulu plugariului zidu neinvinu, in care
se loviau dușmanii cu taria si inversiunare.

Dar' Romanulu nu desperá. — Elu cântá plinu de fala:

Domnedicu si tier'a mea
Alt'a nu dorescu;
Si pân' capu-'mi susu vá stá
Voia se biruescu!

Cându viscolulu pustiirei bateá cu turbare; cându ce-
riulu versá fulgere de manie; cându Romanulu chiar' tre-

buiá se lasé locu multîmei cutropitóre: — atunci fii betranei Rome cu micu cu mare se retrageáu in sinulu betraniloru Carpati.

Valurile barbariloru se isbiáu de stâncile acestoru munti, — dar' se sdrobiáu. Geniulu celu bunu grigiá de bravulu poporu romanescu.

Si poporulu romanu a stapênitú totu-de-a-un'a verfurile muntîloru „*impreama cu vulturii caror'a strabunii le-áu incredintiátu pre fii lorú.*“ (dîce Bolintineanu.)

Si cându se coboriáu voinicii Romani din vêrfulu acestoru munti — erá *vai si amaru!* — Pustiirea scoboriá pre pamentu, cà-ci ei luptáu cu focu si cu taría pentru-cà luptáu pentru „*libertate*“ pentru „*tiéra*“ si pentru „*legea*“ lorú.

Din tempu in tempu s'au scoboritu Romanii din munti si au umplutu vâile frumóse si încântatóre: Romani'a, Moldov'a, Transilvani'a, Banatulu, Basarabi'a, Bucovin'a, apoi unele parti din Turci'a, Bulgari'a, Tesali'a, Macedoni'a Albani'a, Greci'a si Epirulu.

Romanii din tóte acestea vâi 'si au istori'a lorú gloriósa, cà-ci Romanulu in totu loculú in tempu de optuspre-diece sute de ani au fostu in lupte.

Onóre si amentire vecinica strabuniloru nostrii, cari ne-áu lasatu moscenire o limba frumósa si o tiéra manósa.

Multe necasuri ne coplesiescu de tóte partile, dar' anemele tari si laptate cu dulcea sperantia insufata de stramosii nostrii nu potú se-si piérda curagiulu nici-odata. — Au fostu, si nu de multu tempuri grele. — Poetii au inceputu se plânga, pre ruinele patriei marirea ei trecuta. Dara pre cându unii plângeáu pre atunci altii speráu.

Se vedemu, se ascultamu si noi pre unulu ce plânge, pre Nicoleanu, care astfeliu cânta in poesi'a s'a „Doru si jale:“

Ástfeliu trista Romania, intorcîndu a mea privire,
Cu suspinu mi-aducu amente de trecut'a-ti fericire,
Candu prin dreptu si prin valóre, stralucindu marétia-in lume
Nu erái numai o forma, unu golu, unu zadarnicu nume;
Cà-ci in animi si 'n nàravuri, in limb'a si 'n cugetare
Se sêmntiá batêndu poternicu romanesc'a t'a suflare!
In zadarú cuprinsu acuma de-a ta mare suvenire,

Plinu de vechi'a barbatie si de-a fapteloru marire,
In zadaru ascultu si cáutu, stau in locu si me gândescu:
Romania, tíera scumpa nicairi nu te gasescu!....
Negresitu si-acum Carpatii desvalescu o mândra frunte,
Si-acum flórea cresce 'n vale, bucinulu resuna 'n munte;
Si din culmea redicata, unde ochiulu se opresce,
Audu Oltulu cum suspina si Dunarea cum mugiesce:
Inse unde suntu eroii si valórea loru divina?
Unde-i vechi'a libertate? Unde-i fal'a de regina?
Si-acelu pieptu, si-acea virtute, si-acelu sânge stramosiescu,
Ce dau ceriului, naturei — corpu si sufletu romanescu?! —
A peritu, s'a dusu cu tempulu! Adi p'acestu pamentu tacutu
Glasulu patriei Romane, e unu glasu necunoscutu!....“

Unu altu poetu inse plinu de sperantia cáuta:

„..... tóte 'su trecatóre
Durerea bucuri'a, necasulu si suspínu,
Si reulu chiar' se uita; dar' benele nu móre:
Copile! ap'a trece, ér' petrile remánu!“
— Intogmai dupa ploia si und'a vine mare,
Si petrile le-ascunde, ce de pamentu se tíenu;
Dar' und'a scade 'ndata ce bate-unu picu de sóre,
Copile! „ap'a trece, ér' petrile remánu!“
— Strainulu, mei copile e pasere de véra,
E pasere de véra la noi ori-ce strainu,
Strainulu inse trece, iar' tu traiesci in tíera....
Copile! „ap'a trece, ér' petrile remánu!“
— Copile! se scí bine c'o tíera 'n veci nu pieré,
Si 'n veci nu se vá stinge, — s'o scii — neamulu románu,
Ér' tu, dupa dorere, ascépta mângaiere....
Copile! „ap'a trece, dar' petrile remánu.“
— A nóstra mângaiere, copile, stà 'n credintia,
Credintia ne 'ntaresce, ne face se uitamu;
Ea-i sora cu speranti'a, si-a nóstra suferintia
Ca s'o sfersi vr'o-data, din anima speramu.
Dorerea e cá ap'a; ce trece sierpuiesce,
Ea lasa dupa sene necasuri si suspínu;
Ér' petrile-su speranti'a, ce 'n veci nu ne lipsesce...
„Romane! ap'a trece, iar' petrile remánu!“

Amendoi si-au iubitu patri'a. Unulu inse desperáundu
plange — cugetáundu la ace'a ce amu fostu odata, celu alaltu
speréza cugetáundu la ace'a ce vomu fi.

Se-i iubímu pre amendoi, dar' se speramu in dí's'a ce-
lui de-alu doilea: — „ap'a trece — petrile remanu.“

Açum se trecemu la tempulu celu mai gloriosu pentru bravii noștrii frați Moldoveni și Munteni se trecemu la unele lupte de sub domnia romani: *Michaiu eroulu* și *Stefanu celu mare*.

Se bagamu bine sêma cum au luptatu stramosii noștrii în timpuri grele că se pôta lasá filoru unu pamentu mãndru și încântatoriu.

Mai înainte inse trebuie se cunóscemu pre acesti doi luceferi iviti pre ceriulu intunecosu a Romanimei cându erá mai mare lips'a de ei.

Se incepemu cu

Stefanu celu mare.

Stefanu celu mare a domnitu dela anulu 1458 pâna la an. 1504. — Elu a fostu celu mai mare omu ce au avutu Romanii dela descalecarea lui Dragosiu și Radu negru. (dîce Bolintineanu.) A fostu fiulu lui Bogdanu care a domnitu doi ani în Moldov'a, apoi a fostu alungatu de Petru Aronu. (Cene a fostu acestu Petru Aronu vomu vedé mai la vale.)

Mosiulu lui Stefanu celu mare a fostu Stefanu celu bunu. Stefanu celu bunu a fostu generalulu celu mai distinsu alu tempului seu. Dlugoss, istoricu polonu și contîmpuranu eu elu, mișcatu de faptele maretie a marelui barbatu romanu, plinu de entusiasm și admiratiune striga: — O barbatu vrednicu de mirare! cu nemicu mai pre josu decâtu generalii eroi de cari noi atátu ne miramu! care în vremile nóstre dintre toti principii lumii mai ântâiu ai câștigatu o biruintia atátu de insemnata asupr'a Turciloru. Tu esci celu mai vrednicu, dupa judecat'a mea, carui'a i-se cuvine a i-se dá domni'a și comand'a a tóta lumea, și mai alesu vrednicu de generalu inpotriv'a Turciloru, dupa invoial'a, hotarirea și decretulu tuturoru creștiniloru lasându pre cei-alalti imperati și principii catolici se se tavalésca în lenevire, desfrânari seau în resboie civile." (Vedi „Poterea armata“ de N. Balcescu pag. 611.)

Éta dar' adevéritu proverbiulu romanu: „Sangele apa nu se face.“ Voinicu a fostu Stefanu celu bunu, voinicu si inca mai voinicu a fostu nepotulu seu Stefanu celu mare, numitu de catra Pap'a Romei: — „Ostasiulu lui Christosu.“

Stefanu celu mare de june inca se distingeá prin agerimea mintei si iubirea armeloru, adeca prin *minte si potere*. Nici unu june nu-i poteá sta inainte la lupta precumu nici la vorba. La venátore ucidea ursulu in lupta armatu numai cu unu cutítu. La statura erá micu dar' bene facutu.

De viéti'a lui Stefanu celu mare, Vorniculu Urechia scrie: „Fostáu acestu domnu omu *nu* mare la statu, inse intregu, dreptu, vitézu si meşteru la resboie Si erá mare plânsu si jale in norodu pentru pierderea acestui domnu bunu.“

Nice unu domnu nu a lasatu unu nume atátu de iubitu poporului cá Stefanu celu mare. —

Unu biografu 'lu descrie pre Stefanu mai bine cá toti altii pâna acum:

„Nici unu domnu, díce acelu biografu, inaintea seu in urm'a lui n'a ajunsú la tînt'a si celebritatea s'a. Nici unulu nu si a pastratu intre romani unu nume asiá de dragu, asia de curatu, asia de popularu cá a lui. Inca astadi — aprópe la trei veacuri si diumetate dupa mórtea s'a — Stefanu-celu-mare este idealulu poporului nostru.“

Elu personifica patriotismulu, viteji'a, dreptatea, bunatatea, in sfêrsítu tóte insusírele unui mare Domnu, a unui genú scutitoriu. Numele seu numai pucinu resuna astadi, decátu in frumoasele tempuri candu steagurile lui fâlfaiá falnicu din verfurele Carpatiloru pâna la tiermurile Dunarei si a Marei negre. Inca astadi pre inaltulu muntíloru si 'n adênculu vâiloru, in orasie si in sate, in palaturi si 'n bordeie pretutindenea numele seu se pomenesce cu mândria si recunoscintia decatra totu acel'a ce se díce: Romanu. — Locuitoriulu ce nu scie rogatiunea Dominecei 'ti va spune tóte ispravile sale, si ce este mai multu i va atribui lui totu ce i pare curiosu, vitejescu, mare si chiar' ne-intielesu in pamentulu nostru. Ori ce cetate, ori ce zidu, ori ce valu

ori ce sântiu, — întrebatîlu: cine l'au facutu? Elu 'tî vâ respunde Stefanu celu mare. Ori ce podu, ori ce bese-rica, ori ce fântâna, ori ce curte seau palatu vechiu elu le va reportá eroului seu! ori ce bunatate ori ce asiedimentu, acarui ramasitia se mai traganéza pâna astadi, ori ce legiure omenésca, ori ce puneri la cale intiepte: Stefanu Vod'a le-a urzîtu! 'ti va dice elu.

In sfêrsîtu acestu domnu pentru Romani resuma tóte faptele istorice, tóte monumentele. tóte ispráville si institutiunile facute in cincî veacuri de atátia stapênitori precum Elinii atribuíáu lui Ercule tóte lucrările de vitejie, facute de sute de eroi.

Mormentulu acestui mare Domnu nu este mai puçinu veneratu decatra Romani decâtu alu lui Mohamedu decatra Musulmani (Turci) si cultulu ce Romanii î-i pastréza s'a intinsu pâna acolo încátu multi i dîcu Santulu Stefanu chiar' si astadi.

Si in adeveru Stefanu celu mare in nemicu nu s'a aretatatu mai josu de colosal'a s'a reputatiune. Elu erá o adeverata capetenia de popóre, adeveratulu domnu in tóta poterea cuvêntului. Nici un'a din insusîrile, cu cari poetîloru le-a placutu a impodobí pre poruncitorii națiiloru, nu-i lipsiá: vitejia, spiritu inaltu, iubire de dreptate unita cu o cuvenita energie spre a insulá totu de-odata, respectu si dragoste; adeverat'a intielegere a spiritului póporelui si a trebuintialoru s'ale, *iubirea patriei mai multu decâtu a trombului seu*, si in fine acelea vîrtuti private, acea umilintia ce reportéza tóte ispravile, nu sie-'si ci Domnedieului a-totu-poternicu; acea blandétia, ce atrage anim'a supusîloru; acea darnicia, ce vine in ajutoriulu fie-carui lipsîtu si patimasîtu. (Vedi biografi'a acést'a in „Almanachu de invetiatura si petrecere alu poporelui romanu“ — pre anulu 1846; Iasi Cantora Foei Satesti.

Éta caracterulu lui Stefanu celu mare, éta calitatîle lui celea eminentel!

Acum se trecemu la Michaiu eroulu (vitezulu), cu care ne mândrimu atát'a si pre care asia de frumosu 'lu cânta marele poetu Bolintineanu.

(Va urmá).

GEORGIU SIMU.

V i o l ' a .

(*Dupa o poveste populară.*)

II.

Merge vestea-acumu prin lume
Pre la crai mari si cu nume,
Ca se afla doue fete,
Cari in lumè n'au parece
De frumoşe si placute,
Incâtu li-ai dá chiar' si sute
Pentr'unu sînguru sarutatu
— Fia maçaru si furatu.

Din tóta lumea pornescu
Crai si-'mperati le petiescu.
Dar' An'a e maniósa
Pre sor'a ei multu frumósa,
Cà-ci ea vedea-acum pré bine
Ca din petitori ori cine
Mai multu rîdu mai multu vorbescu
Cu Viol'a, si-o petiescu....
Cu ea numai candu si cându
Mai schimbáu câte-unu cuventu.

Dar' vediendu apoi Viol'a
Câtu de maniósa-i sor'a,
Si sciendu dens'a prea bine
De unde mani'a-i vine,
Se facea de multe ori
Cându le vinea petitori,
Cà i-e reu si patimesce
De-o grea bóla se topesce.
Atunci toti cu nerabdare
Intrebáu pre cea mai mare:
Cum si unde se gasesce,
Si Viol'a cum traiesce?

An'a vediendu cum o-'ntréba
Si sciendu câtu li-e de draga,
Asia multu se necajesce
Si de ciuda mai plesnesce;
Deci incepe a planu
Cum s'o póta prapadi.
Astfeliu intr'o dí de véra
Esu fetele ambe-afara

In gradiu'a 'mperatésca
Cu flori se se 'mpodobésca,
Si se stringa si capsione,
Cari acum eráu chiar' bune!
Dupa-ce s'o-'mpodobitu
Si capsione au gasitu,
Mergu, se suie pre o stânca
Aprópe de o vale-adênca.
Acum An'a maiúosa
Pre sor'a ei multu frumósa,
O impinge de pre o stânca
Josu in valea cea adênca.
Viol'a deci printre stânci
Se rostogolesce atunci,
Se sfarâma, sangeréza,
Si din viétia-incetéza,
Dându-si sufletulu din ose
In papasti'a fiorosa.

An'a cea ucidietórla
De reu mare facatória,
Vine-a-casa iute spune, Library Cluj
Ca s'a-intemplatu o minune:
Cà-ci venindu nesce talhari,
Cu cutíte la siarpariu,
Pe Viol'a o rapíra
Si cu dens'a ei fugira.

Plânge si se tênguesce
Craiés'a si multu gelesce,
Plânge chiar' craiulu de mila
Dupa mândr'a lui copila.
Si-apoi iute poruncesce
Si dupa talhari pornesce
O ceta de voinicei
Cu cai iuti si sprintenei.
Câta, câta si rescâta
Se afe craiész'a feta.
Dar' in zadaru ostenescu
Nicairi nu o gasescu;
Cà-ci nime nu-ci scia sórtea,
Nime nu scia, ca mórtea
A rapit'o d'in viétia
Prin a Anei crude brație;
Care-acum plângea mereu,

Că-ci i parca forte reu
C'-a datu mortii o viorea,
Pre iubit'a-i sororea.

Din a fetei trupu sdrobotu
Mai tardîu a resaritu
Unu lemnu mândru si frumosu
Inaltu si tare umbrosu,
Pre a-carui crengi mai subtfrele
Cântău mii de pasarele,
Carii tôte-'n limb'a loru
Spuneáu de-a Violei-omoru,
Plângu chiar' doiosu ciripescu
Si cá pre-o sora o gelescu,
Êr' sub umbr'a lemnului,
Cá pre plaiulu raiului,
Cresceáu totu feliulu de flori
Se-le vedi si-apoi se mori.

Veste-'n lume a ajunsu
De-acestu locu mândru nespusu,
Si-audiendu de densulu craiulu,
Cá se-si mai mângaiie traiulu,
Dese ori la elu veniá
Dile-intregi de petreceá ;
— Si-'a minunea cea cerésca
Uitá grigi'a pamentésca.

Intr'o dî din intemplantare
Ratacesce p'asta cale
Si-unu tiganu, cá vai de elu,
Blându de fóme cá si-unu mnelu,
Vede minunea cerésca
Si-i vine se se gandésca
Cá aici se se asiedie
Din lemnu carbuni se-si lucreze;
Mai gândindu elu intru sine,
Ca aici i-a merge bine,
Că-ci de carbuni lemnu-i mare
Si bunu sporiu la lucru are;
Êr' mirosulu floriloru,
Cânteculu paseriloru,
In vremea lucrului greu
Mângaiá'oru totu mereu,
Si va uitá de necasu
— Ca inca n'a mâncatu adi. —

Se apuca deci de munca
Si taia lemnulu d'in lunca,
Si cu multe greutate
'Lu face totu in bucati.
Vrându țiganù acum s'o crepe
Pre cea ce mai grósa-o vede,
Eca-odata d'in trupina
I sare-o minune in mâna!

O unélta mitutea
Gandiái cà-i o jucarea,
Erá din vesca cioplita
Mai cá si-o laditia mica,
Mai multu lata decâtu grósa
Si in lontru gaúnósa,
Nice lunga nici scurtutia
Strinse-'n mijlocu cá-o mandrutia,
Fără usia de inchisu
Nici cu feresti de deschisu,
Ci cu dóue gaurele
Cá si dóue arcurele;
Si la capetu lad'a-avea
Si-unu manunchiu esitu din ea;
Er' manunchiulu si cu ea
Patru córde le incingea.
Lânga lada mai erá
Si-unu lemnutiu, cá o nuia,
Ce prin peri de calu istetiu
Avea forma de-arculetiu.
Si laditi'a cu arcutiulu
Cá si mândr'a cu dragatiulu,
Pareáu a fi rânduite
Pe vecia-a fi unite:
Cá s'ascunda 'n aloru sènu
Dorulu, gielea si suspinu.
(Va urmá.)

Amenunte.

Recunoscinti'a multoru ómeni nu e decâtu o dorintia tainica de-a primí binefaceri si mai mari.

Nu dai de nemultiemitori câtu tempu esci in stare a face bine.

Grab'a de-a crede in reu fără a-lu fi esaminatu in destulu este o urmare a mandriei séu a lenci. Voimu se gasimú vinovati si nu voimú se ne dâmu ostenél'a de-a esaminá gresielele.

Micile scaderi nu le marturisimu nici odata decâtu pentru a convinge pre altii cá nu avemú scaderi mari.

Ariciulu si Vulpea.

Unu bietu iepure odata, impuşcatu de vênatoriu si nefindu ajunsu asié cá se cadia mortu indata, se têtî cum potù, si se ascunse intr'unu tufariu. Elu socoteá se scape cu viéti'a; dar' aci 'lu ajunse ceasulu lui celu din urma si muri.

Ariciulu, sfredelusiu cum l'a lasatu pe elu Domnedieu, dete preste acestu iepure mortu. Ariciulu micu, iepurele mare, nu poteá, vedeti d.-vóstra, se incépa dintr'unu totu intregu se mânce; dete elu târcóle iepurelui, si de unde voiá se apuce 'lu scapá. 'Si lingeá busale bietulu ariciu, ci cá se imbuce si elu macaru odata, erá preste potintia.

Ariciulu se multiemiá cu puçinu, cá se se sature, dara trebuie altulu se incépa. Ce se faca? Se gândí elu, se mai resgândí, si éta cà o luà la drumu, se caute de-ar' gasí pre cinev'a, cu care se-si imparta noroculu.

Si mergêndu ce merse, intêlní o vulpe. — Ariciulu prinse a díce:

— Bine te-amu gasitu, cumatra vulpe, am datu de-unu câscigu, si asiu vrea se-lu impartu cu unu crestinu a lui Domnedieu. Mie 'mi ajunge, te mira ce. Nu mai se fía cineva, care se-lu faramitiece.

— Buna se-ti fía anim'a cumetru Ariciu. Multiemescu Domnului, cà mi te scóse in cale. E, ce mai al'a bal'a? Paremi-se cà vorbiái de-unu câscigu. Bine ai facutu cà te-ai gânditu la mine. Aide mai curundu, si voiu face impartiéla drépta.

Ariciulu mirosí cà n'o se iésa bine la capetu, dupa graiulu si fómea, ce vedeá elu cà aréta vulpea. Dar' vulpea sciù se-lu incredintieze, si elu induplicandu-se, o luà linu linutiu inainte si vulpea dupa densulu.

Ajungêndu la loculu cu pricin'a, ariciulu aréta vulpei câscigulu preste care dáse elu, si o rogà se-lu impartiéscu, precum î-i fusesè vorb'a.

Vulpea cum vediù iepurele, se repedí asupr'a lui, incepù a sfasiá d'intrensulu si a inghití haltacele pe nemestecate. 'Si uitáse de impartiéla.

Ariciulu' se intorceá pre lânga vulpe, si voiá se se apropie se apuce odata macaru, vulpea i aretá coltii si se intórse cu cód'a spre densulu.

— Asiá ne fù vorb'a, cumatra Vulpe? Ast'a 'ti e dreptatea?

Dara vulpea n'avea tempu de vorba. Rupeá si inghitiá cá de fric'a mortii.

Dupace ispraví, incepù a-si linge mustetiele, si intorcându-se catra Ariciu i dîse:

— Ce dîse-si, ce dîse-si cumetrule, cà nu audîi bine?

— Asiá dreptate facusi?

— Eu am facutu dreptatea burtii. Asiá se cuvinea.

— Dar' dreptatea cerésca, care s'a pogoritu din ceriu pre pamentu, asiá dîce?

— Eu nu cunosc alta dreptate, decâtu dreptatea panteceului.

— Eu cunosc si o dreptate a dreptatii, respunsè Ariciulu; si déca vrei se te credu, cà ai urmatu dupa cum mi-ai fagaduitu, se mergi se puí lab'a pe dên's'a, si se jori. Alt'feliu nu credu.

Vulpea care nu sciá alta dreptate, decâtu ce'a pe care o spusese dên's'a, si voiindu se fîa crediuta de Ariciu, cà spusele ei eráu curatulu adeveru, primí se mérga cu densulu se jóre.

Ei nu-i pásá de cele ce umblá se faca Ariciulu; — sciindu-lu si puçintelu la trupu si fara potere, nu se ingrigí de nemicu, si merse dupa densulu.

Ajunsera. — Ariciulu aretandu tulpin'a unui copaciu, dîse:

Aici la radecin'a ástui copaciu este culcusiulu sfintei dreptati. Tu pune lab'a aci, si jóra pe pelea t'a de vulpe, cà totu ce ai facutu, cu dreptulu fù se faci asiá.

Vulpea rîngí de prosti'a Ariciului, cum de nu scie elu, cà dreptatea este cu celu mai mare si mai tare, si cá se-i arete cà asiá a fostu cu dreptulu se faca, si fàrà a banuí cev'a, puse lab'a acolo.

Ia, vedi nu crede alta dreptate: — dreptatea istetîmei.

Ariciulu cum vediù, sarì si elu pe lab'a vulpei si dîse:
Apara bine si jóra!

N'apucà se ispravésca vorb'a, si vulpea se sêmtî apu-
cata de laba.

Ce erá? Éca o cursa. Ariciulu ochisè cum in reversa-
tulu dioriloru unu vênatoriu asiediáse curs'a la radecin'a
acelui copaciu mare, cum o acoperisè cu frundiету, si acolo
dusè pe vulpe.

Ea incepù a se svêrcoli, a chelalai de durere si se rugà
de ariciu se o scape din mân'a dreptatii.

Ariciulu acum se facea si densulu cà nu aude, nu vede.
In cele din urma dîse:

— Asia cere dreptatea.

Vulpea incepù se o croiasca la viclenia, si se rugà de
ariciu se facea ce o face, se-i dea drumulu, se-si facea nepu-
tintiele trupesci, cà-ci nu voiesce se intine loculu, unde
se afla sânt'a dreptate, si cà apoi va veni se se supuie orên-
duielei ei. — Intielesese si vulpea acum, ce erá acea sânta
dreptate; dara fù prea târdîu.

Ariciulu î-i respunse: — tu vedi acum de te caiesce de
faptele ce ai facutu in lume, si lasa vicleni'a: éta vine du-
hovniculu, se te spovedésca; pre semne vediusè pe vênatoriu
cà se apropia se-si cerceteze cursa. — Iara elu, ariciulu,
se duse p'aci incolo.

D. P. ISPIRESCU.

Poesii pentru micii copilasi.

Albina.

Zum, zum, zum!
Noi nu-ti stâmu in drumu.
De noi frica se nu-ti fie,
Sbóra 'n codri si 'n câmpie!

Zum, zum, zum!
Noi nu-ti stâmu in drumu.

Zum, zum, zum!
Noi nu-ti stâmu in drumu.
Cânta 'n flori si floricele

Sè-ti aduni hrana din ele!
Zum, zum, zum!
Noi nu-ti stâmu in drumu.

Zum, zum, zum!
Noi nu-ti stâmu in drumu.
Cându ne-omu pune la odichna
Vino iar se cânti in tihna!

Zum, zum, zum!
Noi nu-ti stâmu in drumu.

Zum, zum, zum!
Vino iar' acum!
Sbóra iar' din flóre 'n flóre,
Harnica si muncitóre.
Zum, zum, zum!
Vino iar' acum!

* * *
La, la, la,
Dragi sunteti aici?
— Da, da, da:
Noi suntemu aici.

O I T I A.

Prin cea iarba cresce
Mic'a viorea
Vesel'a oitia
Pasce 'n giur de ea.

Bea oitia apa
Rece din isvoru,
Apoi ea se culca
Si doarme usioru.

Jóca-se prin iarba,
Turm'a cea de oi,
Cându e primavéra,
Tocmai cá si noi.

Bucura-te, draga,
Mioriti'a mea,
Cátu e vremea buna,
Cà-ci mai e si rea.
Educatorul.

Proverbe pentru economi.

Nici unu sporiu fara sudori.
Lacomia pierde omeni'a.
Ai carte, ai parte; n'ai carte, n'ai parte.
Pentru unu cuiu pierdi potcova, pentru o potcova, calulu.
Ce-i in mana, nu-i mentiuna.
Tempulu este urzel'a in care se tiese vieti'a.
Lenea e cá rugin'a, ea seca poterile mai multu, de catu munc'a.
Timpulu pierdutu nu se mai pote afla, timpulu de ajunsu,
totu-de-a-un'a e scurtu.
Vremea vremuiesce, tote mistuiesce.
Cine n'are betranu, se-si cumpere.
Lenea tote le face anevoióse, ér' lucrulu tote lesnicióse.
Timpulu are dinti de otielu.
Celu-ce se scola tardiu, se incurca tota diu'a si candu ar' fi
se se apuce de lucru, a si innoptatu.
Omulu invetiatu are stea 'n frunte.
Nevoi'a invetia pe carausiu.
Mintea cruda, are truda — Mintea copta, mari inota.
Lenea merge atatu de 'ncetu, in catu seracia o ajunge de
locu.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete Negrutiu in Gherla.

Gherla. Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu 1883.

Diariale noastre se potu abona inca pre anulu 1883. **Amiculu Familiei.** Va esî in $\frac{1}{13}$ si $\frac{15}{27}$ dî a lunei, si va publicá totu soiulu de articlii pentru instructiunea si distractiunea toturor individiloru din familia — nisuintu a câscigá acestor'a o petrecere intru-adeveru nobile si instructiva. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl.; $\frac{1}{2}$ de anu 2 fl. $\frac{1}{4}$ de anu 1 fl. pentru Romani'a si strainatate pre unu anu e 10 franci — lei. — Abonantii pre anulu intregu voru primî cá premia de totu gratis dóue portrete fórt frumóse, din cari unulu va representá pre M. S'a Regin'a Romaniei imbracata in vestminte tieranesci si ocupata cu torsulu, ér' celu-alaltu o va representá tiesêndu la resboiulu intocmitu dupa indegetarile M. S'ale. — Abonantii noi la cerere proprie voru primî gratis inca si portretele M. S. Regele si Regin'a Romaniei, date cá premia in anulu acest'a. — **Cartile Sateanului Romanu.** Va esî in fie-care luna câte o carte baremi de un'a cóla, si va publicá totu soiulu de articlii ce potu servi poporului romanu spre invetiatura si petrecere. Pretiulu de prenumeratiune pre anulu intregu e numai 1 fl. v. a. — pentru Romani'a 3 franci — lei. Abonantii voru primî de totu gratis portretulu distinsului nostru publicistu Georgiu Baritiu si alui Avramu Jancu. — **Preotulu Romanu.** Va esî in 1-a si 16-a st. n. a lunei, si va publicá totu soiulu de articlii din sfer'a besericésca, scolastica si literaria — de interesu in prim'a linea pentru clerulu romanu. — **Mai alesu atragemu atentiunea clerului ruralu asupr'a prediciloru publicande in acestu anu.** — Pretiulu pre anu e 4 fl., — pentru Romani'a pre anu 10 franci — lei. — Abonantii pre anulu intregu voru primî cá premiu de totu gratis portretulu distinsului nostru filologu si istoricu Timoteiu Cipariu. — Abonantii noi, la cerere proprie voru primî, asemeua de totu gratis si portretulu Esc. S'ale Domnului Dr. Ioanu Vancea de Butés'a, Archiepiscopu si Metropolitu de Alb-anJli'a-Fagarasiu, datu cá premiu in anulu acest'a.

Tóte trei diariale acestea — cu tóte 5 si pentru abonantii noi cu tóte 8 portretele de premiu — de-odata abonate costau numai 8 fl., $\frac{1}{2}$ anu 4 fl.

Cei ce dorescu a avé aceste diaria se ne aviseze indata. — Collectantii voru primî gratis totu alu 5-lea esemplariu in natura ori in bani.